

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 156/20
Luxemburg, den 8 december 2020

Dom i mål C-584/19
Staatsanwaltschaft Wien / A m.fl.

Till skillnad från en europeisk arresteringsorder kan en europeisk utredningsorder utfärdas av åklagarmyndigheten i en medlemsstat när det finns en risk för att nämnda åklagarmyndighet blir föremål för anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten.

De grundläggande rättigheterna för den person som berörs av en europeisk utredningsorder skyddas i tillräcklig utsträckning såväl vid utfärdandet som vid verkställandet av utredningsordern i en annan medlemsstat

Staatsanwaltschaft Hamburg (åklagarmyndigheten i Hamburg, Tyskland) har inlett en förundersökning avseende bedrägeri mot A och andra okända personer. Dessa personer misstänks för att, i juli 2018, genom att använda uppgifter som hade erhållits olagligen, ha förfalskat 13 överföringsuppdrag genom vilka 9 800 euro ska ha överförts till ett bankkonto som hade öppnats i A:s namn i en österrikisk bank. Som en del av utredningen av detta ärende utfärdade åklagarmyndigheten i Hamburg i maj år 2019 en europeisk utredningsorder¹ vilken myndigheten överlämnade till Staatsanwaltschaft Wien (åklagarmyndigheten i Wien, Österrike). I nämnda utredningsorder begärde åklagarmyndigheten i Hamburg att åklagarmyndigheten i Wien skulle översända kopior av kontoutdrag från det aktuella bankkontot för den berörda perioden. Enligt den österrikiska straffprocesslagen kan den österrikiska åklagarmyndigheten emellertid inte besluta om en sådan utredningsåtgärd utan föregående tillstånd från domstol. I slutet av maj år 2019 begärde åklagarmyndigheten i Wien därför att Landesgericht für Strafsachen Wien (Regionala brottmålsdomstolen i Wien, Österrike) skulle lämna tillstånd till nämnda utredningsåtgärd.

Efter att bland annat ha konstaterat att åklagarmyndigheten i Hamburg enligt tysk rätt kan erhålla anvisningar från Justizsenator von Hamburg (delstaten Hamburgs justitieminister), och detta även i enskilda ärenden, frågade sig den hänskjutande domstolen emellertid huruvida den europeiska utredningsordern borde verkställas av de österrikiska myndigheterna. Närmare bestämt undrade nämnda domstol huruvida EU-domstolens senaste rättspraxis avseende begreppet "utfärdande rättslig myndighet"² av en europeisk arresteringsorder, i den mening som avses i rambeslut 2002/584³, var tillämplig i det sammanhang som direktiv 2014/41 ingår i. Nämnda domstol beslutade sig därför för att fråga EU-domstolen huruvida åklagarmyndigheten i en medlemsstat kan anses vara en "rättslig myndighet" som är behörig att utfärda en europeisk utredningsorder, i den mening som avses i detta direktiv, trots det finns en risk för att åklagarmyndigheten blir föremål för instruktioner eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten i samband med utfärdandet av en sådan order.

¹ Den europeiska utredningsordern utfärdades i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (EUT L 130, 2014, s. 1).

² Dom av den 27 maj 2019, OG och PI (Åklagarmyndigheten i Lübeck och Zwickau) ([C-508/18 och C-82/19 PPU](#)), punkt 90, och dom av den 27 maj 2019, PF (Litauens riksåklagare) ([C-509/18](#)), punkt 57. Se även pressmeddelande nr 68/19. I ovannämnda dom OG och PI (Åklagarmyndigheten i Lübeck och Zwickau), om tyska åklagare, slog EU-domstolen nämligen fast att begreppet "den utfärdande rättsliga myndigheten" i rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att begreppet inte omfattar åklagarmyndigheten i en medlemsstat som direkt eller indirekt kan påtvingas påbud eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten i samband med att beslut fattas om att utfärda en europeisk arresteringsorder.

³ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1) (nedan kallat rambeslut 2002/584).

Domstolens bedömning

Domstolen (stora avdelningen) fastställer att begreppen rättslig myndighet och utfärdande myndighet, i den mening som avses i direktivet om en europeisk utredningsorder, omfattar en åklagare i en medlemsstat, eller mer allmänt, en åklagarmyndighet i en medlemsstat, även om nämnda åklagare eller åklagarmyndighet enligt lag är underordnad den verkställande makten i medlemsstaten, vilket innebär att det finns en risk för att nämnda åklagare eller åklagarmyndighet, direkt eller indirekt, blir föremål för instruktioner eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten i samband med antagandet av en europeisk utredningsorder.

Domstolen konstaterar inledningsvis att enligt nämnda direktiv kan en europeisk utredningsorder endast verkställas om den utfärdande myndigheten är en "rättslig myndighet"⁴, och när en sådan order har utfärdats av en utfärdande myndighet som inte är en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare som är behörig i det berörda fallet ska den godkännas av en "rättslig myndighet" innan den översänds till en annan medlemsstat för att verkställas där.

Därefter noterar domstolen för det första att till skillnad från vad som är fallet i rambeslut 2002/584, i vilket begreppet "utfärdande rättslig myndighet" används utan att det anges vilka myndigheter som omfattas av detta begrepp, anges det uttryckligen i direktiv 2014/41⁵ att åklagaren ingår bland de myndigheter som, i likhet med domare, domstolar och undersökningsdomare, betraktas som en "utfärdande myndighet". Enligt detta direktiv ingår dessutom åklagaren bland de "rättsliga myndigheter" som har befogenhet att godkänna en europeisk utredningsorder innan den överlämnas till den verkställande myndigheten, när beslutet har utfärdats av en annan utfärdande myndighet än en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare som är behörig i det berörda fallet⁶. Domstolen konstaterar att det i direktivet inte anges att åklagaren, för att kunna betecknas "utfärdande myndighet" eller "rättslig myndighet", inte enligt lag får vara underordnad den verkställande makten i den medlemsstat där åklagaren är verksam.

Därefter betonar domstolen att utfärdandet eller godkännandet av en europeisk utredningsorder omfattas av ett förfarande och garantier som skiljer sig från dem som gäller för utfärdande av en europeisk arresteringsorder. Det ska särskilt noteras att enligt direktiv 2014/41 ska den åklagare som utfärdar eller godkänner en europeisk utredningsorder beakta proportionalitetsprincipen och den berörda personens grundläggande rättigheter. Vidare ska effektiva rättsmedel som är likvärdiga dem som är tillgängliga i ett liknande inhemskt ärende kunna tillämpas på utredningsordern. Domstolen lyfter dessutom fram den möjlighet som nämnda direktiv ger den verkställande myndigheten och, mer allmänt, den verkställande staten, att på olika sätt säkerställa att denna princip och den berörda personens grundläggande rättigheter iakttas. Av detta drar domstolen slutsatsen att direktiv 2014/41 omfattar en rad garantier, såväl i samband med utfärdande och godkännande som vid verkställighet av en utredningsorder, vilka gör det möjligt att skydda den berörda personens grundläggande rättigheter.

Slutligen påpekar domstolen att den europeiska utredningsordern eftersträvar ett annat mål än den europeiska arresteringsordern. Medan syftet med den europeiska arresteringsordern är att en eftersökt person ska gripas och överlämnas för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd, syftar den europeiska utredningsordern till att få till stånd en eller flera specifika utredningsåtgärder i syfte att inhämta bevis. Även om vissa av dessa utredningsåtgärder kan vara ingripande kan den europeiska utredningsordern, till skillnad från en europeisk arresteringsorder, således inte anses inkräkta på den berörda personens rätt till frihet. Med hänsyn till dessa skillnader mellan rambeslut 2002/584 och direktiv 2014/41 bedömer domstolen att dess tolkning i nyligen avkunnade domar, enligt vilken begreppet "utfärdande rättslig myndighet" i den mening som avses i detta rambeslut, inte omfattar åklagarmyndigheter i en medlemsstat vilka riskerar att bli föremål för anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten, inte är tillämplig i det sammanhang som direktiv 2014/41 ingår i.

⁴ I den mening som avses i artikel 2 c i direktiv 2014/41.

⁵ Se artikel 2 c i) i direktiv 2014/41.

⁶ Se artikel 2 c ii) i direktiv 2014/41.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127